

Conditioning of a Wood Adequació d'un bosc

Josep M. Torres Nadal

Riudellots de la Selva. Population, 1.600. Twelve kilometres from Girona and three from exit no. 8 of the A-7 Barcelona-Girona motorway. Recently, the town has grown not along the road that used to be its main street, but in a perpendicular direction towards an industrial development apart from the village. What remains between both areas is a wood of some six hectares containing pines, oaks and evergreen oaks. Its only constructions are an old cemetery at one end and a football pitch and a recently built sports pavilion at the other. This project sets out to transform and condition the wood.

The initial brief we were given three years ago was only a list of problems and possible projects that we prepared with the Town Council: extend and renew the existing cemetery; restore the Town Hall façade; refurbish a room as a small public library; design a public swimming-pool; widen a street to accommodate a car park; remodel the football pitch... All these projects led one way or another to the transformation of the wood, a unique situation which fostered new relations between unconventional programmes and unusual sites.

A first scheme was attempted (page 16), seeking a chained, multiple reasoning in which some images would form a set of mutual cross references. Rather than results, these first drawings provided us with the opportunity to place dimensions and scales for the future projects and to make explicit the relationships between the necessary discretion of some and the potential communicative capacity of others.

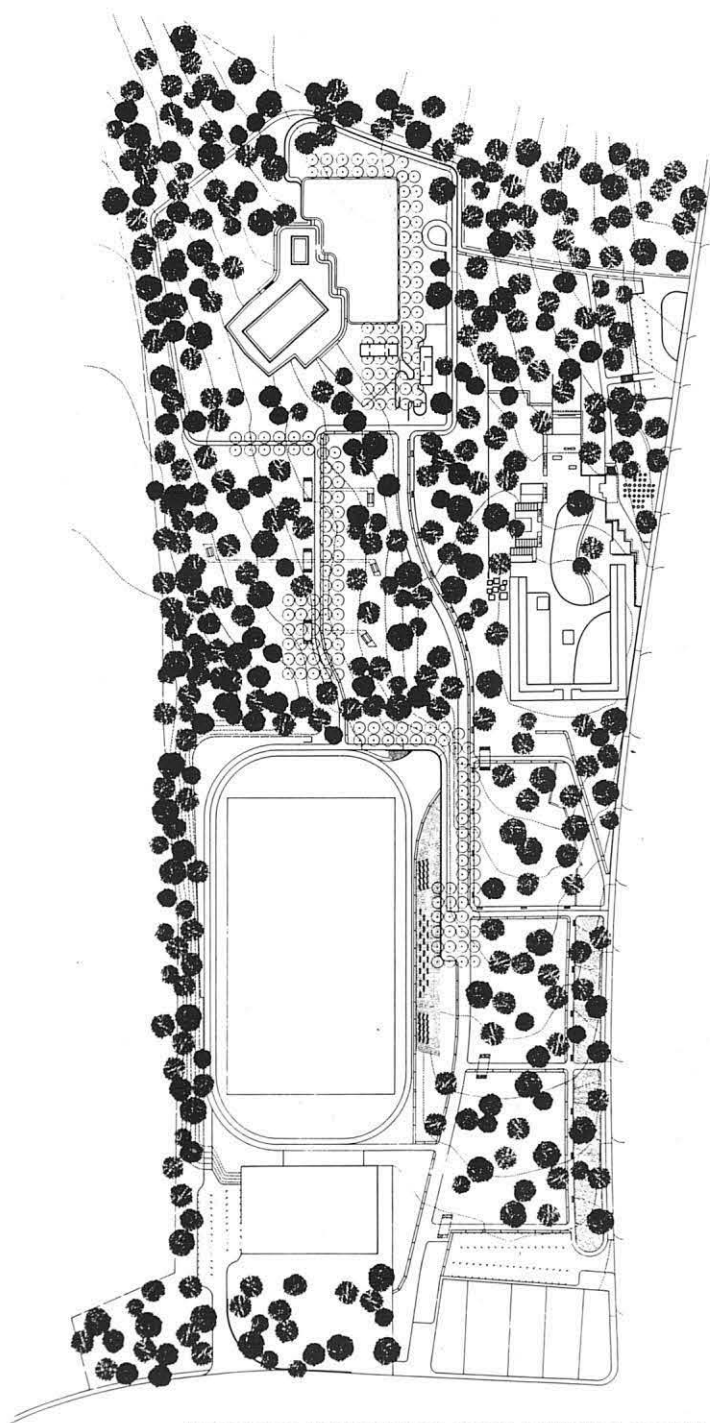
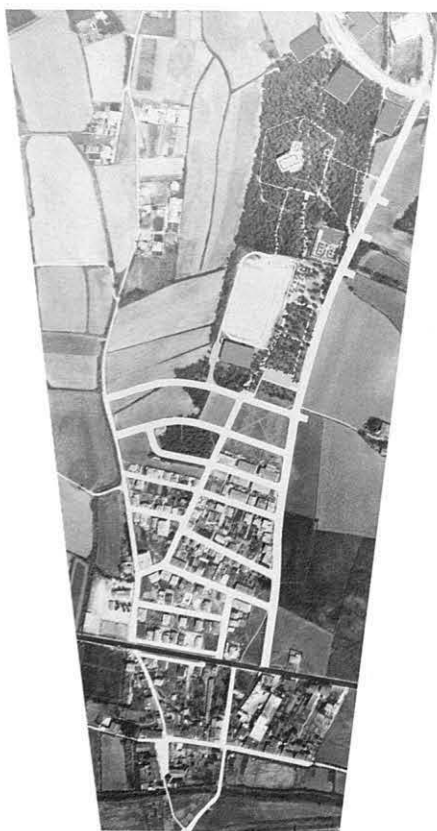
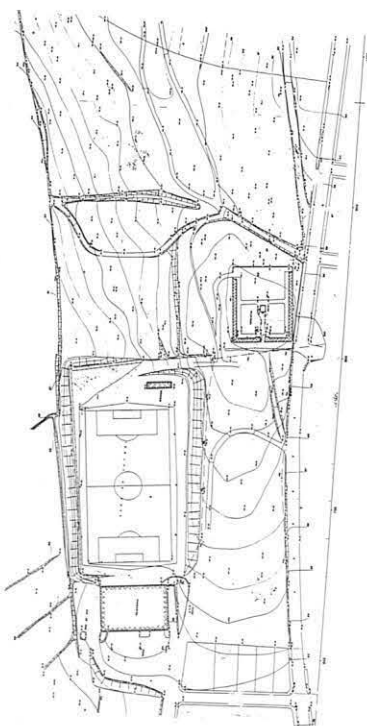
The swimming-pool, for example, was obviously to be a focal point in the project by virtue both of its nature and its situation. With these criteria in mind we chose its situation at the far end of the wood in order to incorporate itineraries as a substantial part of our proposal for the wood. By placing the pool on a slope, we chose the most complex way to place a flat plane on a slope, that is, building a volume on

Riudellots de la Selva. Mil sis-cents habitants. A dotze quilòmetres de Girona i a tres de la sortida 8 de l'A-7, Barcelona-Girona. El creixement del poble no es produeix, com en altres llocs, al llarg de la carretera que el travessa entre Cassà i l'aeroport, sinó d'una manera perpendicular a aquesta, cap a la zona industrial que, des de fa sis anys, es desenvolupa separada del petit nucli urbà. Entre aquests dos pols de creixement només hi ha un bosc d'unes sis hectàrees de pins, roures i alzines. Les úniques construccions són, en un extrem, un cementiri vell i, en un altre, l'espai buit d'un camp de futbol i un pavelló esportiu recent.

L'encàrrec que se'ns va fer, ara fa uns tres anys, no era precís. Inicialment només era una llista de problemes i de possibles projectes elaborada amb l'ajuntament: ampliar i renovar el cementiri, arranjar la façana de l'ajuntament, habilitar una sala com a petita biblioteca, projectar una piscina municipal, eixamplar un carrer per ubicar-hi un aparcament, reordenar el camp de futbol... Tots aquests projectes conduïen d'una manera o altra al condicionament i la transformació del bosc, que per la seva entitat i la novetat de la situació permetia referir-se novament a l'estudi de les relacions entre programes no convencionals i llocs no habituals.

Es va intentar de fer un primer dibuix del conjunt (p.16) buscant un raonament encadenat, múltiple, en el qual unes imatges es referissin i es remetessin les unes a les altres. Més que els resultats, els primers dibuixos ens van permetre de situar grandàries i escales per als futurs projectes i de fer explícites les relacions entre la discreció necessària d'uns i la possible capacitat comunicativa dels altres.

Per exemple, era obvi, tant pel tema com per la seva situació, que la **piscina** seria un punt central de la proposta. Vam escollir de situar-la al fons del bosc per tal d'incorporar els recorreguts com una part substancial del programa del bosc i de la seva forma. En col·locar la piscina en un terreny en pendent escollíem la manera més complexa de col·locar un pla

Planta general. Estat actual amb el camp de futbol i el cementiri.

A la dreta, proposta definitiva.

Fotoplà d'emplaçament amb el traçat viari marcat en blanc

Site plan showing the existing football pitch and the cemetery.

Right, final proposal.

Aerial photograph with street layout indicated in white

the slope of the site instead of carving it. Our purpose here was to establish an intense relationship with the height of the trees and to create the singular sensation of a swimming-pool on a terrace, halfway up the slope, almost brushing against the treetops.

The changing-room access, as far as possible from the existing cemetery, leads to a flat lawn area –partly natural and partly artificial– and from there to

the concrete well containing the water on a terrace at a height of some three metres above the ground. Below, the curved wall contains the tanks and the machinery and accepts the fact that it is a mere consequence. On top of this wall rest all the other attributes of the swimming-pool: the colours of the concrete, the texture of the railings, of tennis nets and wood, and the protecting image of the thick enclosing hedges.

The availability of time with which to develop the project caused in us an increasingly firm sensation that we were constructing something other than simple forms. We were building systems of reasoning of mutual relationships between things, chained arguments the results of which were as broad, as audacious and as striking as the specificity of the site demanded. An example of this situation are the swimming-pool changing rooms. Positioned from the start beneath one of the groups of poplars that we placed between the existing trees (page 31), they had progressively ceased to be something built to become merely a sensation, something that could be felt while contemplating them during the nine or ten months during which they would not be used: a pass between twisted concrete walls with round holes, an access to the other side, an open space full of tree tops or of light and paved with the same surrounding earth.

On both sides, men and women, forms that need not necessarily be a building and which could even disappear during those nine months; something that changes with the seasons, and if it was made of concrete, metal and wood, this was merely for questions of economy.

I don't know whether it was before or after defining the form of the swimming-pool, but an important moment in the project was when we established the data for what would be one of our proposals for the wood. And paradoxical though it may seem, this consisted of repeating what already existed: trees. By placing the three groups of poplars in an L formation among the pines and oaks, we were looking for the way to make as radical as possible a change –and with that touch of necessary irony– in the very essence of what a wood is: light, colour and texture. And this was possible only by putting inside it other “woods” which

en un pendent, això és, afegint-hi un volum construït en lloc de restar-l'hi. Buscàvem així l'establiment d'una relació intensa i clara amb l'alçada dels arbres i que aquesta solució singular fes aparèixer la piscina damunt la terrassa, a mitja alçada, quasi fregant les copes dels arbres.

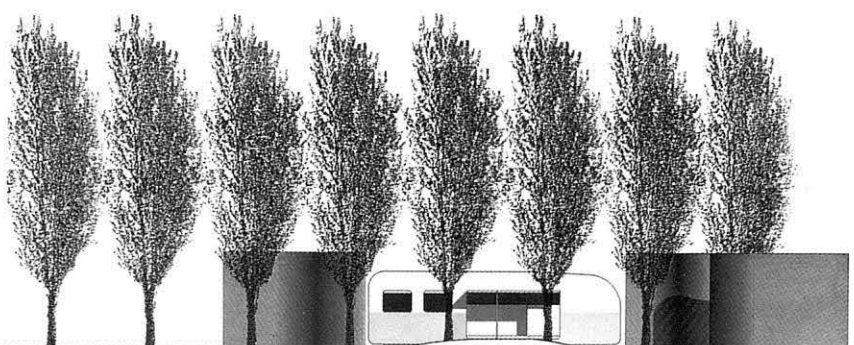
L'accés des dels vestuaris, tan allunyat com fos possible del cementiri, conduïa a un pla de gespa, fet amb franges naturals i franges artificials, i, des d'allí, al pla de formigó que

conté la làmina d'aigua, a uns tres metres d'altura sobre el terreny del bosc. A la part de sota, la paret corbada contenia els dipòsits i les maquinàries, com si acceptés d'ésser-ne només una conseqüència. Al damunt, tots els altres atributs de la piscina, els colors del formigó, la textura de les baranes, de les xarxes de tennis i la imatge de protecció de les gruixudes tanques vegetals.

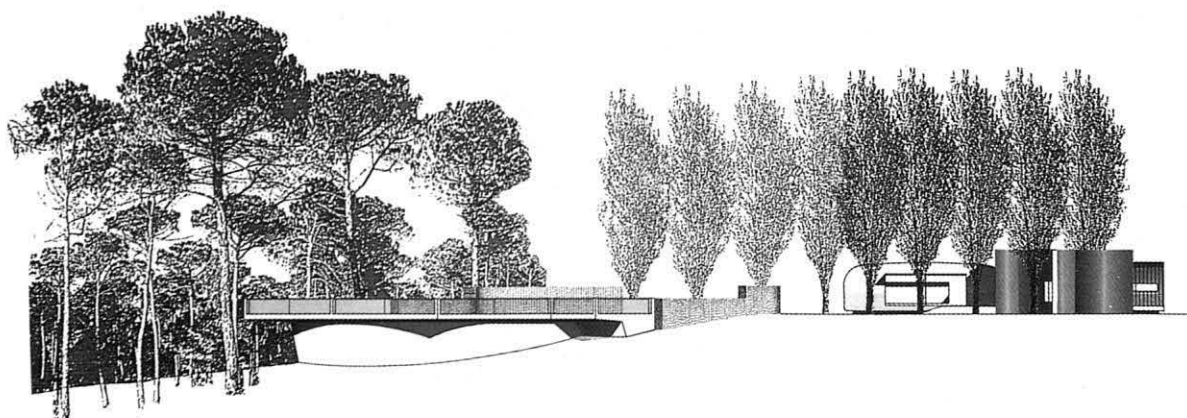
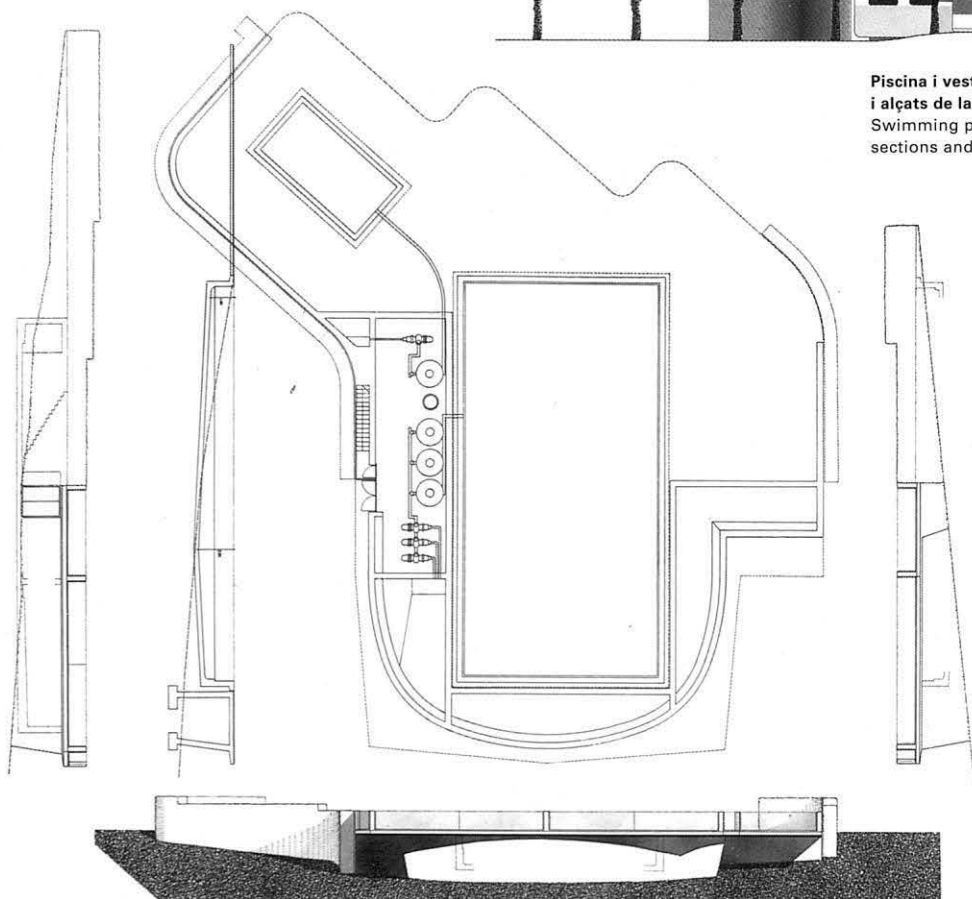
La disponibilitat de temps per a desenvolupar el projecte acabava proporcionant el convenciment d'anar construint alguna cosa més que simples formes. Es tractava de construir sistemes de raonaments, de disposar sistemes de relacions de les coses entre si, arguments encadenats el resultat dels quals fos tan ampli i atrevit com l'especificitat del lloc demanava. Un exemple d'aquest recorregut són els **vestuaris** de la piscina. Ubicats des del començament sota un dels grups de pollancre que vam disposar entre pins i alsines (p.31), havien deixat progressivament de ser quelcom edificat per tractar d'esdevenir només una sensació, aquella que es podia sentir en contemplar-ne la construcció durant els nou o deu mesos que no serien utilitzats: un pas entre parets retorçades de formigó amb forats rodons, un accés a l'altre costat, un espai descobert, ple de les copes dels arbres o de llum, un paviment de la mateixa terra del bosc.

A tots dos costats, homes i dones, unes formes que no haurien de ser necessàriament una edificació, que fins i tot podrien desaparèixer durant aquests nou mesos, quelcom de canviant amb les estacions i que si era de formigó, metall i fusta ho era tan sols per qüestions d'economia.

No sé si va ser abans o després de definir la forma de la piscina, però un moment important del projecte va ser el moment en què es van fixar les dades del que seria una de les nostres propostes per al **bosc**. I, per paradoxal que sembli, aquesta proposta va ser la repetició del que ja hi havia: l'arbreda. Pel fet de disposar tres grups de pollancre amb forma de L entre els pins i les alsines buscàvem la manera d'incidir i de canviar tan radicalment com fos possible –amb la dosi d'ironia necessària– l'essència mateixa del que és un bosc: la llum, el color i la textura. I això només era possible col·locant en l'interior altres “bosc” que oferissin àrees amb una atmosfera diferent, amb altres llums i altres colors. I aquesta

Piscina i vestuaris: Planta inferior, seccions longitudinals i alçats de la implantació amb l'arbrat proposat
 Swimming pool and changing rooms: Plan of lower level, sections and elevations with the proposed rows of trees

would provide areas of different atmospheres, different lights and colours. And this so tense, so interpretative way of seeing the landscape was the best one to explain the subtle difference between the natural wood and the wood as the artificial image of a landscape.

In the project for the extension of the cemetery we achieved even more clarity in the result when we established an analogy between a museum and a cemetery. One is practically like the other: the large sarcophagi were placed in rooms surrounded by greenery which could be visited like the halls of a museum, and the walls did not enclose spaces but limited these halls. By fixing this image, the symbolical expressions and the functional proposals acquired a deeper equilibrium. The greenery was used intensely as a material which, together with the timber walls, would fill the joins between the extension and the old walls of the cemetery, or as a linear material which, from wall to wall, would thread between plastic meshes and form the delimitation between interior and exterior within the same wood.

Finally, it was necessary to discover the form that would explain the relationships between projects. Our proposals lacked an increase in the amplitude of all the images we had found. After all, the use of the wood would be recognised in the form of paths, layouts and itineraries. That place, that wood between the town and the industrial zone, surrounded by other woods and other paths, would acquire meaning only if it were able to reproduce and interpret some of the existing data, and if it were able to make of the wood a more modern and versatile structure of places than the one already existing. By extending through the wood the surrounding streets that had stopped at its beginning and which now ordered the industrial zone and by representing them as an erased and reconstructed memory of that reality, they now established the exact tone of the relationship between the wood and the village. This inversion also made it possible to define in reverse the cross section of the paths: these would not be contained within limits but rather a scattering of different materials (whitish ground and tar, tar and coloured concrete) of different dimensions on both sides of a solid centre, like an infrastructure, a U of concrete acting as a reference, built along the whole of the landscape, crossing it and occupying it in one direction and the other.

The transformation of the Town Hall façade and the library have now been completed, as well as the car park with its latticed walls and stone railings.

Our intention here was to make explicit the reasons that make a project «a hungry observer, a face that acts as the radar receiver to capture at any time the signals from all over the universe».

manera tan tensa, tan “lectora” del mateix paisatge era la millor manera d’explicar la diferència subtil que buscàvem entre el bosc natural i el bosc com a imatge artificial d’un paisatge. En el projecte d’ampliació del **cementiri** vam aconseguir encara més nitidesa en el resultat quan es va establir el desenvolupament del projecte a partir de l’analogia entre un museu i un cementiri. L’un és gairebé com l’altre: els grans sarcòfags de tombes es col·locaven en sales dins d’un espai verd que es recorrien de la mateixa manera que es recorren les sales d’un museu, i les parets no tancaven espais, sinó que limitaven aquestes sales. En fixar aquesta imatge, les expressions simbòliques i els plantejaments funcionals assolien un equilibri més profund. La vegetació era utilitzada intensament com un material que, juntament amb les parets de fusta, ompliria les unions entre l’ampliació i les velles parets del cementiri, o com un material lineal que, de paret a paret, s’enredaria entre malles de plàstic i formalitzaria la delimitació entre l’interior i l’exterior dins del mateix bosc.

Finalment, faltava desenterrar la forma que explicaria les relacions d’uns projectes amb els altres. Al projecte li faltava –i ho sabíem– augmentar l’amplitud de totes les imatges que havíem trobat. Al capdavant, l’ús del bosc es reconeixeria en uns **camins, traçats i recorreguts**. Aquell lloc, aquell bosc entre el poble i la zona industrial, envoltat d’altres boscos i d’altres camins, només adquiria sentit si era capaç de reproduir i d’interpretar alguna de les dades ja existents, i si era capaç de fer del bosc una altra estructura de llocs més moderna i versàtil que la que ja existia. I aquesta realitat era tan escassa i, tanmateix, tan clara com el traçat d’uns carrers, els mateixos que s’havien aturat al començament del bosc i que ara ordenaven la zona industrial. En prolongar els carrers entre el bosc, desproveïts per sempre d’edificació, representats com una memòria esborrada i reconstruïda d’aquesta realitat, establien amb el to just la relació entre el bosc i el poble. Aquesta inversió també permetia de definir a l’inrevés la secció dels camins: aquests no serien quelcom d’acotat entre límits, sinó un escampall de materials diferents (sauló i quitrà, quitrà i formigó colorejat), de mesures diferents (que propiciarien usos diferents i canviants), a tots dos costats d’un centre sòlid (com si es tractés d’una infraestructura), una U de formigó que actués de referència, construïda al llarg de tot el paisatge, que el

travessés i l’ocupés en un sentit i l’altre.

La reforma de la façana de l’ajuntament i la biblioteca ja han estat construïts, i gairebé s’ha acabat l’aparcament, amb els murs de gelosia i les baranes de pedra.

Hem volgut fer explícites aquí les raons que fan d’un projecte «un observador famèlic, un rostre que fa de receptor d’un radar per captar en qualsevol moment els senyals de tot l’univers».

Emplaçament. Site
Riudellots de la Selva, Girona
 Arquitectes. Architects
Josep M. Torres Nadal
Enric Serra Grau Arquitecte Ass.
 Col.laboradors. Collaborators
X. Rovira, R. Díez, I. Pérez
A. López, F. López,
Ch. Funke Ass. Landscape consultants

Propostes per al bosc: Foto-muntatges dels recorreguts
Noves plantacions i traçat dels camins
 Proposals for the wood: Photo assemblages of paths.
 New tree plantations and layout of the paths

